

1. VAGYSTĖ

Marija gulėjo ant sofos įsisupusi į minkštą pledą. Ji dievino vilnones antklodes, po kuriomis galėjo ramiai sau tinginiauti. Draugas Matis taip pat mėgavosi ramybe – jis tįsojo saulėkaitoje viduryje didžiojo kambario. Pro langą ant jo kailio krito ryški šviesa. Prancūzų buldogas buvo patogiai įsitaisęs, letenas ir pilvą padėjęs ant didelės pagalvės, galva karojo persisvėrusi per kraštą, o smakras rėmėsi į medinės grindis. Užpakalinės Mačio letenos buvo sukryžiuotos kaip kokio jogos meistro.

Staiga jis pastatė savo šikšnosparnio ausis. Joga baigėsi. Matis pašoko, nes iš lauko pasigirdo durų rankenos girgždesys ir mamos batų kaukšėjimas. Tada trinkelėjo lauko durys ir mamos batai nulėkė į kampą. Taip svaityti batus Marijos namuose, mažiausiame mediniame Upės gatvės name, buvo neįprasta.

Mama įžengė į didįjį kambarį pikta kaip širšė.

– Spėkit, kas ką tik buvo apiplėštas Žvaigždžiakalnio parke? – paklausė ji.

Marija pakilo nuo sofos taip pat staigiai, kaip Matis prieš tai nušoko nuo savo pagalvės. Virtuvėje sriubą verdantis tėtis pripuolė prie mamos kaip greitosios pagalbos darbuotojas ir susirūpinęs paklausė:

– Ar tu nenukentėjai?

– Ne, man viskas gerai. Bet rankinę pavogė.

– Kas nutiko? – atsargiai pasiteiravo Marija.

– Tiesiog kažkoks vaikinys privažiavo su dviračiu. Siaubas!

Mama nuėjo į virtuvę, paėmė nuo šaldytuvo šūsnį servetėlių ir nusišluostė prakaituotą kaktą. Tada atsisėdo prie virtuvės stalo. Marija įsitaisė šalia mamos. Tėtis jau buvo padengęs stalą, bet greitai sudėjo dideles lėkštes vieną ant kitos, kad mama galėtų atsiremti alkūnėmis. Iš pradžių visi tylėjo, ir tai nepatiko nei Marijai, nei Mačiui, kuris nervingai

prunkštavo. Jeigu ši prunkštima būtų galima išversti į žmonių kalbą, žinutė būtų tokia, kad ši istorija tiesiog verčia loti!

– Kur Magda? – staiga paklausė mama.

– Ji išėjo į lauką su seneliu, – atsakė Marija.

Mama trumpai šyptelėjo. Paskui pasisuko į tėtį ir pareiškė:

– Bandžiau pagauti tą chuliganą. Netgi nusiaviau batų ir bėgau paskui jį taip, kad net suknelė plaikstėsi į visas puses...

Tėtis ėmė nevalingai juoktis, mama apsimetė įsižeidusi ir pasakė:

– Jūs gi žinot, kad mokykloje šimtą metrų nubėgdavau greičiausiai!

– Taip, taip, – atsakė Marija, bet mintis, kaip mama vejasi kažkokį vaikėžą, atrodė šiek tiek juokinga.

Duktė apšivijo rankomis mamai kaklą ir švelniai paklausė:

– O ką tu būtum su tuo berniuku dariusi, jeigu būtum jį pagavusi?

Mama nežinojo, ką atsakyti, bet tėtis iškart sumojo:

– Mama būtų nuvedusi berniuką iki miesto ribos ir pasakiusi – bėk.

– Liaukis! – numojo ranka mama. – Nieko jam nebūčiau dariusi, tiktai susigražinusi savo rankinę. Jeigu

jis būtų buvęs be dviračio, būčiau jį lengvai pavijusi. Iš pradžių net priartėjau prie jo per du žingsnius, bet argi pavysi dviratį.

– Kurią rankinę jis nugvelbė? – pasiteiravo Marija.

– Obuolių rankinę, – liūdnai atsakė mama.

Marija atsiduso. Obuolių rankinė buvo dovanota mamai per gimimo dieną. Labai graži ir praktiška, kaip tik mamai sukurtą. Tėtis įdėmiai pažvelgė į mamą ir paklausė, kas buvo viduje. Mama pašvilpiniavo liūdną melodiją ir prisiminė, kas buvo rankinėje.

– Telefonas, šokoladas ir indelis braškių uogienės iš darbo. Aišku, mano užrašinė, rašiklis, matavimo juosta, mažas atsuktuvė, lango rankenėlė, lūpų balzamas, nosinaitės, verandos grindų spalvų paletė, siūlų ritė, raktai, nagų dildė... ir du pernykščiai kaštonai.

Marija klausėsi ir stebėjosi, kiek visko buvo mamos rankinėje. Ir kaip mama taip tiksliai žino, kas rankinėje? Ji pati tikrai nepasakytų, kas jos kuprinėje.

– O piniginė liko? – paklausė tėtis.

– Taip, liko mano palto kišenėje, kai nusipirkau šokoladą.

– Mamyt? – pradėjo lyg klausdama Marija, bet paskui pati atsakė: – Turime pranešti policijai.

– Na, nežinau, ar būtina? – sudvejojo mama.

– Būtina, – pritarė tėtis. – Visados reikia pranešti. Kaipgi kitaip tie vogti daiktai atsiras, jeigu niekas apie juos nepraneš. Jeigu kas nors ras pavogtą rankinę, kuri iškrausčius iš jos daiktus bus išmesta kur nors į krūmus, tai ką su ja darys, jeigu niekas nebus pranešęs apie rankinės vagystę? Tikrai reikia pranešti policijai. Bet gal pirmiau pavalgykim? Sriuba jau išvirė.

– Ne. Pavalgysim paskui visi drauge, – pasiūlė mama.

Tėčio veidas mažumėlę apniuko. Mama tai pastebėjo ir skubiai pridūrė:

– Taip gardžiai kvepia. Niekados nesu buvusi Italijoje, bet ta minestronė man tikrai kvepia Italija.

Tėtis buvo pamalonintas, kad daržovių sriuba jai patiko.

– Ar galiu važiuoti kartu? – paklausė Marija.

– Važiuok, jeigu nori, – atsakė tėtis ir tyliai šnipštelėjo dukrai: – Galbūt tu su savo gauja surasi mamos rankinę?

„Gauja“ tėtis, žinoma, pavadino Marijos draugiją, kuri tarpusavyje vadino save slaptąja draugija „Biblė“.

Pakeliui į policijos komisariatą jie šnekėjosi nedaug. Mama pro automobilio langą susirūpinusi stebėjo visus pravažiuojančius dviratininkus ir pati sau vis murmėjo ne ir ne, nė vienas per miestą važiuojantis dviratininkas nebuvo tas, kuris atėmė iš mamos krepšį. Kai tėtis paklausė, ar tas dvi-

ratininkas turėjo kokių išskirtinių bruožų, mama truktelėjo pečiais ir mažumėlę pagalvojo. Galiausiai tyliai tarė:

– Neturėjo. Tas ir keisčiausia. Dviratis buvo tiesiog juodas, dviratininkas irgi... Žinot, visi dviračiai mieste apklijuoti kokiais nors lipdukais ar turi tam tikrų žymių, o tas neturėjo.

– Tikrai keista, – sutiko tėtis.

Tai, kad nebuvo jokių išskirtinių ženklų. Marijai irgi atrodė įtartina.

– Kaip koks profas, – pratarė mama.

– Nežinau... – mąsliai tarė tėtis. – Ar esi girdėjusi, kad Tartu kada nors būtų sukiojęsis profesionalus dviračiu lakstantis vagis?

Mama papurtė galvą.

*

Tartu policijos nuovada buvo įsikūrusi Rygos gatvės gale, daugiaaukščiame kampuotame pastate. Priešais baltą namą stovėjo keletas mėlynos ir baltos spalvų policijos automobilių. Marija kartu su tėvais įžengė vidun. Virš durų kabėjo dvi stebėjimo kameros. Dvivėrės didelės juodo stiklo durys atsidarydavo ir užsidarydavo automatiškai.

Priimamojo stalas buvo toks aukštas, kad Marija matė tikrai dviejų policijos tarnautojų galvas ir dalį marškinių

su kaklaraiščiu. Tai buvo moterys, abiejų rudi plaukai vienodai surišti į arklio uodegėles. Tėtis ir mama nuėjo pakalbėti su policininkėmis, o Marijos dėmesį patraukė didžiulis fojė ekranas, kuriame bėgo eilutė su informacija apie ieškomus žmones. Nusikaltėlių veidai spoksojo į ją iš ekrano ir kas dešimt sekundžių keitėsi. Marijai pasidarė baisu.

Staiga pasigirdo kaukšintys žingsniai, ir iš už kampo pasirodė uniformuotas vyriškis. Jis apsisuko ant kulno, kažką sumurmėjo tėčiui ir mamai, ir jiedu patraukė pasakui vyrą.

Marija nubėgo iš paskos. Ilgi žydrai dažyti koridoriai tęsėsi be galo. Kadangi ant sienų nebuvo net plakatų, Marija nebesuprato, kur jie yra. Viduje policijos komisariatas buvo šviesus, švarus ir bekvapis. Kaip kosminis laivas, pagalvojo Marija. Kambarys, į kurį juos pagaliau įvedė, buvo beveik tuščias: vien biuro baldai ir ant siauros palangės stovintis vazonas su karpazole bei juoda kamera palubėje.

Puiku, pagalvojo Marija. Ji įsivaizdavo, kad policininkų kabinetuose yra kas nors įdomesnio, pavyzdžiui, senas pasvilęs kavos aparatas ir keletas didinamųjų stiklų ant stalo. O ant sienų juk galėtų kabėti diplomai, padėkos raštai arba tiesiog iškarpos iš laikraščių su aprašytais žygdarbiais.

Šiaip ar taip, policininkas spanielio veidu, prisistatęs kaip Edgaras Someris, savo kabinete jautėsi gerai. Pirmiausia jis užsirašė mamos asmens duomenis, tada paklausinėjo apie pavogtus daiktus. Vertingiausias dalykas buvo pati rankinė, nes kitos lygiai tokios tiesiog nebuvo. Mama paskaitė vyriškiui paskaitą apie rankinę, labai garsios dizainerės kūrinį. Rankinė netgi turėjo pavadinimą tarsi istoriją *Go to the Market and Buy Some Apples. By Stella Soomlais*¹.

Policininkas sutrikęs žvelgė į savo kompiuterio ekraną ir galvojo, kaip teisingai įrašyti tos rankinės pavadinimą. Tėtis atėjo jam į pagalbą.

– Galite tiesiog parašyti: obuolių rankinė.

Paskui mama ilgai ir išsamiai apibūdino savo rankinę, kurią prireikus galima išardyti ir išvalyti, o paskui vėl sudėti. Marijai jau darėsi nuobodu, bet galiausiai mama priėjo prie vagystės.

– Rankinę nešiosi ant peties. Tas niekšas užpuolė mane maždaug ten, kur yra maži futbolo vartai. Žinote tą vietą?

– Žinau, kad tokia aikštė egzistuoja, – geranoriškai, bet kažkaip mechaniškai atsakė Edgaras Someris.

¹ „Eik į turgų ir nusipirk obuolių. Stela Soomlais“ (angl.) (čia ir toliau – vert. past.).

Mama droviai šyptelėjo ir tarė:

– Jis pačiupo rankinę man nuo peties tiesiog važiuodamas. Bėgau paskui jį, bet tas bičiukas taip greitai nurūko... Bėgau kiek įkabindama, bet nepagavau.

– Į kurią pusę? – paklausė policininkas.

– Jis pasuko Uogų gatvės laiptais žemyn. Kai pasiekiau laiptus, jis buvo beveik nusileidęs.

– Atleiskit, – įsiterpė Someris, – prašom patikslinti, ar dviratininkas nuvažiavo laiptais žemyn?

– Ne, šalia laiptų. Nusileidęs jis trumpai stabtelėjo. Dviratis buvo pasuktas šonu ir jis žiūrėjo tiesiai į mane, buvo su juodais akiniais nuo saulės. Ir viskas buvo juoda. Jo dviratis juodas, atrodė kaip paprastas kalnų dviratis. Berniukas buvo įprasto sudėjimo, manyčiau, kiek žemesnis už mane. Apsivilkęs tamsiais sportiniais drabužiais, kelnės buvo... apdribusios... ne tokios aptemptos kaip dviratininkų, greičiau lengvos, tarsi neperšlampamos. Įtariu, kad po drabužiais jis ryšėjo kelių ir alkūnių apsaugas. Palaidinė ilgom rankovėm ir dar jis buvo su pirštinėm, daugiau nieko negaliu pasakyti. Jo veido nemačiau, nes jis mūvėjo juodą... kaukę.

– Ar tai buvo toks vamzdinis šalikas? – pasiteiravo policininkas.

– Bufas, – žinovės balsu patikslino Marija.

– Ne, ne toks, – atsakė mama. – Manau, labiau tokia kepurė, dedama po šalmu. Gal ją vadina slidinėjimo kauke? Dar juodi saulės akiniai... taip, šituos jau minėjau... šalmas irgi buvo juodas. Nėgi jo pirštinės buvo juodos...

– Ar šalmas buvo kuo nors išskirtinis? – paklausė Someris.

Mama iškėlė rankas sau priešais veidą ir pirštus sudėjo taip, tarsi rankose laikytų nematomą kamuolį.

– Eee...

Staiga ji pliaukštelėjo sau per skruostus ir šūktelėjo:

– Kamera! Tam vaikėzui ant šalmo ties kakta buvo pritvirtinta kamera.

Policininkas patenkintas šyptelėjo ir oriai ištarė:

– Veiksmo kamera.

– Ar... Iš kur žinote, kad jis turėjo tokią? – nustebo mama.

– Spėjau. Tokių atvejų pas mus gana daug.

– Kiek tas daug? – paklausė mama.

– Gana daug... Jis išmano savo darbą, – pridūrė policininkas, tiksliai neatsakęs į mamos klausimą, užtat pats pasiteiravo: – Ką dar galite apie jį pasakyti?

– Nieko... nors, žinote, man labai keista, kad jis nedėvėjo striukės su kokiais atpažįstamais ženklais ar ko nors

panašaus. Dviratis taip pat neturėjo jokio prekės ženklo. Tiesiog juodas.

– Taaip, – tarstelėjo policininkas.

Staiga Marija suprato, kad jos mamos istorija Someriui nėra jokia staigmena. Jis tarsi iš anksto žinojo, kad kalba eina apie juodą dviratininką ant juodo dviračio.

Policininkas kostelėjo ir tarė:

– Aišku. Aš tai atspausdinsiu.

Tuo pat metu kambario kampe ėmė traškėti spausdintuvas. Policininkas atsistojo ir nuėjo prie aparato. Paėmęs du A4 formato lapus, ištarė atmintinai išmokus sakinius:

– Ramiai perskaitykite ir pasakykite, jei norite patikslinti savo pareiškimą. Deja, turiu pasakyti tiesiai, kad vagis įgudęs. Negaliu pažadėti, kad atgausite savo daiktus. Bet labai gerai, kad atėjote ir pranešėte. Kuo daugiau informacijos gauname apie įtariamojo veiksmus, tuo didesnė tikimybė jį sugauti.

Mama pradėjo skaityti savo pareiškimą. Pareigūnas Edgaras Someris susikryžiuo rankas ant krūtinės.

Marija sukaupė drąsą ir paklausė:

– Gal tai vietinis Sriubamiesčio nusikaltėlis?

– Na, ką aš galiu pasakyti... – ištarė policininkas spanielio veidu ir nusišypsojo taip, kad pasimatė sugedę

dantys. Taip jis atrodė panašesnis į kupranugarį. Policininkai turėtų dantis taisyti nemokamai, pagalvojo Marija nusukdama žvilgsnį.

Pareigūnas ilgai galvojo ir galiausiai ištare:

– Duotas tyrimas dar nėra baigtas.

– Man tiesiog tokia mintis atėjo į galvą, – atsiprašydama pasakė Marija, – nes jis pabėgo Uogų laiptais žemyn. Juk ten apačioje Sriubamiestis.

Policininkas atsakė Marijai nieko neišduodančia šypsena. Jo žvilgsnis buvo kaip kortų žaidėjo, kuris įnirtingai slepia savo kortas ir stengiasi atspėti kitų.

– Viskas teisingai, – perskaičiusi tekstą patvirtino mama.

Susitikimas baigėsi.

Lauke mama giliai įkvėpė Tartu oro ir paprašė duoti jai nosinaitę – jos liko rankinėje. Tėtis kišenėje turėjo popierinę nosinę. Padavė ją mamai ir pamėgdžiojo policininko žodžius:

– *Duotas* tyrimas dar nebaigtas...

– O kas yra? – Marija nesuprato, ką tėtis turi omenyje.

– Na! „Duotas“ yra šlykščiai biurokratinė kalba. Tai nėra gera dalykinė kalba, – suburbėjo tėtis ir degančiomis akimis pridūrė: – Dalykinė kalba turi būti graži kaip poema!

– Tai kaip reikėtų sakyti? – paklausė Marija.

Tėtis pasikasė pakaušį ir pareiškė:

– Reikia sakyti „šis tyrimas“ arba tiesiog „tyrimas“. Žiūrėk, Marija, kad rašiniuose neparašytum jokių *duotų*.

– Oi, tu! – tarstelėjo mama, o tėtis, spindėdamas iš pasididžiavimo, atsakė:

– Oi, aš!

Automobilyje tėtis pamatė, kad jam skambino močiutė ir netgi paliko žinutę, klausdama, kodėl jos dukters mobilusis išjungtas.

Mama paskambino močiutei iš tėčio telefono ir paaiškino, kad jos mobilusis pavogtas kartu su obuolių rankine. Mama jau trečią kartą pasakojo, kas jai nutiko. Marija tuo metu savo mobiliuoju parašė visiems slaptosios draugijos „Biblė“ nariams.

Visi keturi „bibliečiai“ iškart atsakė Marijai. Kai ši grįžo į Upės gatvę, draugija sutarė netrukus susitikti. Sadu pranešė, kad jau yra beveik vietoje, Reilika parašė užtruksianti pusvalandį. Olavui ir Antonui kaip tik baigėsi krepšinio treniruotė ir jie pažadėjo ateiti tiesiai prie Uogų gatvės laiptų.

Pusvalandis. Dar spėsiu pavalgyti, pagalvojo Marija.

*

Namie laukė Magda, senelis ir močiutė. Visi kartu, išskyrus tėtį, susėdo prie stalo. Tėtis dar turėjo šiuo tuo